

Daniel, kapitola devátá

Ladislav Hodač – www.tajemstvibible.cz

Stručný přehled obsahu deváté kapitoly knihy Daniel.

Většina protestantských a katolických učenců nevidí souvislost mezi kapitolou 8. a 9. To je dost zarážející, protože existuje několik jasných faktorů, které tyto dvě kapitoly spojují.

Osmá kapitola se skládá jak jsme již studovali z toho, co Daniel **viděl**, hebrejsky **chazon** ve verších 3-12 a z toho co **slyšel**, hebrejsky **mareh**, tedy z rozhovoru dvou andělů ve verších 13 a 14. Poté následuje vysvětlení vidění andělem Gabrielem ve verších 19 až 26. Zatímco **to, co Daniel viděl bylo** andělem Gabrielem **vysvětleno, to, co slyšel, mu nemohl vysvětlit**, protože Daniel onemocněl.

Daniel 8:27 Já Daniel jsem tehdy klesl vyčerpáním a dlouhé dny jsem stonal, než jsem mohl znovu vstát a věnovat se službě králi. I nadále jsem však byl tím viděním otřesen a nemohl je pochopit.

V tomto verši je pro slovo **vidění** použit výraz **mareh**. Ten se týká informací **z rozhovoru dvou nebeských bytostí**. Zdá se, že Danielovo onemocnění bylo způsobeno jeho **neschopností pochopit, jak souvisí Jeremiášovo proroctví o zajetí izraelského národa v Babylonu, které mělo trvat 70 let; s proroctvím 2300 večer jiter (dnů), tedy roků**. Daniel si mohl myslet, že vzpoura Izraele proti Bohu byla tak velká, že se Bůh rozhodl prodloužit jejich zajetí ze sedmdesáti na 2 300 roků. To je důvod proč **znovu studoval Jeremiášovo proroctví o sedmdesáti-letém zajetí Izraele v Babylonu** a také je to důvodem, proč devátá kapitola začíná jednou z nejdelších modliteb které můžeme v Bibli najít. Zároveň patří k nejkrásnějším biblickým textům, protože Daniel v této modlitbě nemyslí na svůj vlastní prospěch, ale jde mu o jeho lid. Přimlouvá se u Pána Boha za svůj národ, který pořád ještě žije v babylónském zajetí. Ve své modlitbě zmiňuje Daniel text proroka Jeremiáše, kde je prorokováno, že Židé stráví v babylónském zajetí 70 roků (Jer. 25:11 a 29:10). Daniel pochopil že tento čas takřka uplynul.

Nebukadnesar obklíčil Jeruzalém celkem třikrát. V roce 605, 597 a pak od ledna 588 až srpna 587. Pokaždé sebou odvedl válečné zajatce do Babylonu. Daniel patřil do skupiny těch, kteří byli zajati v roce 605 před Kristem. Když Babylon padl do rukou Peršanů roku 539, strávil Daniel v zajetí již 66 let. Nemůžeme se tedy divit, že se tak úpěnlivě modlil, když mu bylo jasné, že se prorokované období zajetí Izraele blíží ke konci.

Bůh Danielovu modlitbu vyslyšel a poslal k němu anděla Gabriela. Ten potvrdil že Boží lid se vrátí zpátky do Jeruzaléma a chrám bude znovu postaven. Boží odpověď ovšem přesahovala popis blízké budoucnosti. Bůh Danielovi ukázal, jaký bude osud jeho národa dávno poté, co bude Boží chrám znovu postaven. Ukázal mu události kolem Mesiášova prvního příchodu, jeho smrti na kříži, a jak na to bude reagovat Boží lid a jaké důsledky to bude mít pro Danielův národ, stejně tak pro dobyvatele. O tom je devátá kapitola.

Daniel 9:1-3 ¹V prvním roce Darjaveše, syna Ahasverova (původem Méda), jenž byl ustanoven vládcem babylonského království ²- nuže v prvním roce jeho vlády jsem já Daniel porozuměl z knih, že podle Hospodinova slova k proroku Jeremiášovi potrvá zkáza Jeruzaléma sedmdesát let. ³Tehdy jsem se obrátil k Pánu Bohu, abych jej hledal v modlitbách a prosbách, s postem, v pytlovině a popelu.

Výklad Daniel 9:1-3

Devátá kapitola nás přivádí do roku 539/538 př. Kr. Médo – Peršané dobyli Babylon a v životech mnoha lidí nastaly velké změny. Darius, nebo Darjaveš, který byl Médského původu se stal králem babylonské provincie. Od posledního vidění v kapitole osmé uplynulo přibližně devět let. Daniel ale měl celou dobu o čem přemýšlet. Za prvé, **pořád ještě hloubal nad viděním z kapitoly osmé, kterému z části nerozuměl** a za druhé věděl, že on a jeho lid by podle proroctví Jeremiáše, které pilně studoval, **měli být v zajetí 70 let**. A tato lhůta daná Hospodinem se pomalu blížila ke konci.

Jeremiáš 25:10-14 ¹⁰Skončuji s hlasem radosti a veselí, s hlasem ženicha a nevěsty, s hlasem mlýnku i se světlem lampičky. ¹¹Z celé této země zbude hrůzná pustina a tyto národy budou po sedmdesát let otročit babylonskému králi. ¹²Až se těch sedmdesát let naplní, potrestám babylonského krále i jeho národ za jejich vinu, praví Hospodin, a nechám Babylonii zpustnout navěky. ¹³Uvalím na tu zem všechny své hrozby, které jsem o ní vyřkl, všechno, co je zapsáno v této knize, všechno, co Jeremiáš prorokoval o všech těch národech. ¹⁴I oni sami budou otročit mocným národům a velikým králům. Odplatím jim za jejich skutky, za to, co vlastnoručně páchali.

Danielovi bylo jasné, že **důvod pro zničení Jeruzaléma a deportaci Božího lidu byl způsoben jejich vlastní vinou, jejich hříchy**. S pokorou a ve velké důvěře se obrátil na svého Stvořitele.

Daniel 9:4-6 ⁴Modlil jsem se k Hospodinu, svému Bohu, a toto jsem vyznával: "Ach Pane Bože veliký a hrozný, zachovávající smlouvu a milosrdenství těm, kdo tě milují a dodržují tvá přikázání! ⁵Zhřešili jsme, zkazili se, jednali jsme zle! Vzbouřili jsme se a odvrátili se od tvých přikázání a zákonů. ⁶Neposlouchali jsme tvé služebníky proroky, kteří ve tvém jménu mluvili k našim králům a vůdcům, k našim otcům a všem obyvatelům země.

Výklad Daniel 9:4-6

Ve své modlitbě Daniel popisuje Hospodina způsobem, který ukazuje o co větší a mocnější je než člověk. Je mocný, veliký a svatý. Proto si zaslouží respekt. Na rozdíl od člověka je věrný a dodržuje své slovo, smlouvu, kterou s Izraelem uzavřel. Bůh je také laskavý ke všem svým dětem. Můžeme se na něj obrátit se všemi našimi starostmi i radostmi. Daniel má jasno v tom, že Bůh svůj lid neopustil, přesto že dopustil, aby byl 70 let v zajetí. Vina je pouze a jenom na straně Božího lidu. Bůh posílal své proroky hlavně k izraelským králům a knížatům, tedy mocným a vlivným osobnostem národa. Byli zodpovědní za duchovní a morální stav Izraele. Protože ale byli všem špatným příkladem, strhli celý národ do záhuby.

Daniel 9:7-10 ⁷Tobě, Pane náš, přísluší spravedlnost, nám je ale dnes hanba – nám všem z Judy, Jeruzaléma i z celého Izraele, v zemích blízkých i vzdálených, kamkoli jsi nás vyhnal za všechnu tu nevěru, jíž jsme se vůči tobě dopouštěli. ⁸Hanba nám, Hospodine – nám, našim králům a vůdcům, jakož i našim otcům, neboť jsme zhřešili proti tobě! ⁹Náš Pán Bůh však má soucit a odpuštění, ačkoli jsme se proti němu vzbouřili. ¹⁰Neposlouchali jsme Hospodina, svého Boha, a neřídili se jeho zákony, které nám předkládal skrze své služebníky proroky.

Výklad Daniel 9:7-10

Daniel vyznává, že Bůh je vždy a za všech okolností spravedlivý. Důsledkem neposlušnosti Božího lidu byla skutečnost, že se pro okolní národy stali pojmem pro potupu. Dříve nebo později přivádí neposlušnost vůči Bohu každého člověka do záhuby. Musíme se postavit realitě, že i naše hříchy mají vliv na naše okolí, na nás i na Hospodina. Daniel nám ale ukazuje na východisko z této situace. Když vyznáme naši neposlušnost a předáme mu svůj život tak jako Daniel, tak nám odpustí a uzdraví nás. Dříve byli lidé více součástí rodiny, kmene a národa. Danielovi záleželo na tom, aby Bůh odpustil a očistil celý národ.

Daniel 9:11-14 ¹¹Celý Izrael přestoupil tvůj Zákon a odvrátil se, aby neslyšeli tvůj hlas. To proto na nás dopadla zlořečení a kletby zapsané v Zákoně Božího služebníka Mojžíše, neboť jsme zhřešili proti tobě. ¹²Naplnil jsi své hrozby, jimiž jsi nás i naše vládce varoval, a dopustil jsi na nás hrozná neštěstí. Nikde pod celým nebem se nestalo nic takového, jako se stalo v Jeruzalémě! ¹³Ani když na nás přišlo všechno to neštěstí popsané v Zákoně Mojžíšově, nesnažili jsme se usmířit Hospodina, svého Boha, tím, že bychom se odvrátili od svých hříchů a uvědomili si jeho pravdu. ¹⁴Hospodin proto neopomněl dopustit na nás to neštěstí. Hospodin, náš Bůh, je totiž spravedlivý ve všech svých skutcích, my jsme ho ale neposlouchali.

Výklad Daniel 9:11-14

Bůh je sice laskavý, milosrdný a odpouštějící, nicméně jako každý dobrý rodič důsledný ve své výchově. Co řekne, to platí. Co se stane v případě, když Ho jeho lid nebude poslouchat, řekl v **5. Mojžíšově 30:15-19**: ¹⁵Pohleď, co ti dnes předkládám: Život a blahobyť, nebo smrt a neštěstí. ¹⁶Proto ti dnes přikazuji: Miluj Hospodina, svého Boha, kráčeť po jeho cestách a zachovávej jeho přikázání, pravidla a zákony. Pak budeš žít a růst a Hospodin, tvůj Bůh, ti bude žehnat v zemi, kterou přicházíš obsadit. ¹⁷Pokud se však v srdci odvrátíš a nebudeš poslušný, ale necháš se strhnout, aby ses klaněl cizím bohům a sloužil jim, ¹⁸pak vám dnes oznamuji, že zcela vyhynete; v zemi za Jordánem, kterou jdete obsadit, dlouho nezůstanete. ¹⁹Volám si dnes proti vám za svědky nebe a zemi: Dnes jsem vám předložil život a smrt, požehnání a prokletí. Vyber si život, a budeš živ ty i tvé símě.

Žel Izrael – starozákonní Boží lid se ve svých dějinách rozhodl ve většině případů jít cestou smrti. Po propuštění z Babylonského zajetí **Hospodin dal svému lidu ještě 490 roků novou šanci** na změnu postojů vůči němu. Jejich vzpoura vyvrcholila ukřižováním Božího Syna Ježíše Krista. **Doba milosti pro ně jako národ skončila v roce 34 po Kristu. To znamená, že spasení nebude mj. vázáno na příslušnost k židovskému národu, ale spasení bude jak pro Židy tak pro pohany, pro jednotlivce, skrze Krista.** V roce **70 po Kristu** byl Jeruzalém dobyt Římany, chrám byl zničen a židovský národ jako takový byl rozprášen do všech končin země. Tyto události ale budeme studovat později podrobně v této kapitole.

Daniel 9:15-19 ¹⁵Ano, Pane Bože náš, ty jsi mocnou rukou vyvedl svůj lid z Egypta a získal sis jméno, které máš až dodnes; my jsme však zhřešili a jednali jsme zle! ¹⁶Ach Pane, který vždy jednáš spravedlivě, odvrát prosím svůj prudký hněv od svého města Jeruzaléma, od své svaté hory. Vždyť kvůli našim hříchům, kvůli nepravostem našich otců se Jeruzalém i tvůj lid staly terčem posměchu pro všechny okolo. ¹⁷Nyní tedy, Bože náš, vyslyš modlitby a prosby svého služebníka. Kvůli sobě samému, Pane, rozjasni svou tvář nad svou zpustošenou svatyní. ¹⁸Nakloň své ucho, Bože můj, a slyš! Otevři své oči a pohlédni na naše trosky, na

město, jež nese tvé jméno! Neprosíme tě pro svou vlastní spravedlnost, ale pro tvůj veliký soucit. ¹⁹Ach Pane, slyš! Ach Pane, odpusť! Ach Pane, naslouchej a jednej! Kvůli sobě samému, Bože můj, neotálej, vždyť tvé město i tvůj lid nese tvé jméno!"

Výklad Daniel 9:15–19

Bůh uzavřel se svým lidem smlouvu a Izrael ji porušil. V rozhovoru s Hospodinem, mu Daniel podle zvyků tehdejší doby „připomíná“, co všechno spolu v minulosti prožili. Přestože vinu za současnou situaci nese jedině Izrael, apeluje Daniel na Hospodinovu milost, aby kvůli svému vlastním milosrdenství vyslyšel jeho modlitbu. Čest Božího jména je totiž v sázce. Kdyby pohanské národy mohli vidět, že se Bůh přizná ke svému lidu přesto, že si to nezaslouží, tak by se mohli přesvědčit o tom, jak je milosrdný, laskavý a odpouštějící. Boží čest je v sázce i v dnešní době. I každý z nás svým jednáním přispívá k tomu, jak se lidé na Hospodina dívají.

Matouš 5:16 Tak ať vaše světlo září před lidmi, aby viděli vaše dobré skutky a vzdali slávu vašemu Otci v nebesích."

Daniel 9:20-23 ²⁰Ještě když jsem se modlil a vyznával svůj hřích i hřích svého lidu Izraele a prosil jsem Hospodina, svého Boha, o slitování nad jeho svatou horou ²¹- nuže ještě když jsem se modlil, vtom ke mně náhle přiletěl onen Gabriel, jehož jsem předtím spatřil ve vidění, a dotkl se mě. Bylo to v době večerní oběti. ²²"Danieli," promluvil ke mně zřetelně, "jsem tu teď proto, abych ti zjevil tajemství. ²³Hned, jakmile ses začal modlit, byla vyslána odpověď a já jsem ti ji přišel vyřídit. Jsi velmi drahocenný. Dobře tedy poslouchej má slova a porozuměj tomu vidění:

Výklad Daniel 9:20-23

Danielovi je v tomto okamžiku přibližně osmdesát pět let. Cítí, že se jeho život blíží ke konci. Má ale starost o budoucnost svého lidu. Výraz **svatá hora** se vztahuje na **Boží lid**.

Daniel chce všemu porozumět, aby to mohl ve své knize předat budoucím generacím. Je úžasné, že i my můžeme nyní studovat tato proroctví, která byla sepsána věrným Danielem před přibližně 2 550 lety. Na upřímnou modlitbu Daniela odpověděl Hospodin velmi rychle. Poslal anděla Gabriela, **aby mu vysvětlil určitou část vidění z kapitoly osmé**. V kapitole deváté Daniel žádné vidění neobdržel. Jde tedy o to, vysvětlit mu to, co viděl ve vidění v kapitole osmé.

Daniel byl velice vzdělaný a ušlechtilý člověk. Neměl problém pochopit, co znamenají symboly berana nebo kozla. S čím ale devět let zápolil, co toužil pochopit, byly aktivity malého rohu, jeho útok proti svatyni a Božímu lidu a hlavně proroctví o 2 300 večer rán, než bude svatyně očištěna. Také potřeboval mít ujištění, že se jeho národ bude smět vrátit po sedmdesáti letech zajetí z Babylonu, že bude smět opět vybudovat Jeruzalém a hlavně Nabukadnezarem zničený chrám a svatyni. O tom všem Hospodin věděl. Měl Daniela velmi rád a ujistil svého věrného služebníka na sklonku jeho života prostřednictvím Gabriela, že je mu velmi milý. Kéž bychom mohli i my jednoho dne slyšet z úst našeho Stvořitele podobná slova.

Daniel 9:24 ²⁴Sedmdesát sedmiletí je odkrojeno tvému lidu a tvému svatému městu k ukončení vzpoury, ke skončení hříchů, k usmíření viny, k uvedení věčné spravedlnosti, ke skončení vidění a proroka a k pomazání svatyně svatých.

Výklad Daniel 9:24

První část tohoto verše doslova zní: „**Sedmdesát sedmiletí je odkrojeno (chatak) tvému lidu a tvému svatému městu.**“ Bůh ujišťuje Daniela prostřednictvím Gabriela, že Izrael i hlavní město Jeruzalém dostávají 490 let milosti. Záleží na nich, jestli budou činit pokání a cele se obrátí k Bohu. Svým postojem k Božímu Synu – Mesiáši – Ježíši Kristu rozhodnou o další budoucnosti svého národa, svatyně i města. Na konci osmé kapitoly jsme se rozloučili s Danielem v okamžiku, kdy nechápe prorocství o 2300 večer rán.

Daniel 8:26-27 ²⁶„Vidění o večeru ránu, které ti bylo sděleno, je pravdivé. Ty ho však zachovej v tajnosti, neboť se týká vzdálené budoucnosti.“ ²⁷Já Daniel jsem tehdy klesl vyčerpáním a dlouhé dny jsem stonal, než jsem mohl znovu vstát a věnovat se službě králi. **I nadále jsem však byl tím viděním otřesen a nemohl je pochopit.**

Nyní v deváté kapitole po devíti letech přichází odpověď a vysvětlení. Těch **sedmdesát sedmiletí**, což je 490 let, je **odkrojeno** Izraeli i Jeruzalému. Ale odkrojeno od čeho musí znít naše otázka? Odpověď zní. **Odkrojeno od 2 300** večer rán, což je, jak už jsme si vysvětlili 2 300 let.

Během těch 490 let odkrojených – vymezených pro židovský národ má dojít

1. k ukončení vzpoury – kralická překládá – k zabránění převrácenosti

Izraelský národ má čas během 490 let ukončit vzpuru proti Bohu. Předpokladem je, že vyznají a zanechají své hříchy, ve všem budou spoléhat jenom na Hospodina, budou Ho poslušně následovat a zaujmou správný postoj k Božímu Synu Ježíši Kristu. Jak z historie víme, dopadlo to vše jinak. Izrael se ze svých chyb nepoučil a Božího Syna poslali na smrt.

2. ke skončení hříchů – kralická překládá – k zapečetění hříchů

Izraelský národ má přijmout dar odpuštění a skrze moc Svatého Ducha přijmout sílu k překonání hříchu. Mají vybudovat novou, spravedlivou společnost, aby jim Bůh mohl požehnat a oni mohli v klidu a míru žít v Jeruzalému. Je tragédií, že Izrael promarnil tuto dobu milosti.

3. k usmíření viny – kralická překládá – vyčištění nepravosti

Usmířit hříšného člověka s Bohem dokáže jenom Spasitel – Ježíš Kristus.

List Římanům 3:23-25 ²³všichni zhřešili a chybí jim Boží sláva. ²⁴Jsou však zdarma ospravedlnováni jeho milostí, skrze vykoupení v Kristu Ježíši. ²⁵**Jeho určil Bůh za obět' smíření pro ty, kdo věří v jeho krev, aby tak prokázal svou vlastní spravedlnost.**

List Židům 1:1-3 ¹Mnohokrát a mnoha způsoby mluvil kdysi Bůh k otcům skrze proroky, ²ale v těchto posledních dnech mluvil k nám skrze svého Syna, jehož ustanovil dědicem všeho a skrze něhož stvořil celý svět. ³On je jasem jeho slávy a vyjádřením jeho podstaty; svým mocným slovem nese vše, co je. **On se postaral o očištění hříchů a poté usedl po pravici Velebnosti na výsostech.**

List Židům 2:17-18 ¹⁷Proto se musel ve všem připodobnit svým sourozencům, **aby se před Bohem stal jejich milosrdným a věrným veleknězem a mohl vykonat oběť smíření za hříchy lidu.** ¹⁸Protože sám trpěl ve svých zkouškách, může teď pomoci těm, kdo procházejí zkouškami.

Každý člověk má svobodnou vůli reagovat na zástupnou smrt Ježíše Krista, jak uzná za vhodné. Kdo nabídnuté usmíření odmítne, odmítne zároveň Boha Stvořitele, který je zdrojem a příčinou veškerého života. Kdo odmítne zdroj života, zemře věčnou smrtí. Izrael si jako národ vybral smrt.

4. k uvedení věčné spravedlnosti – kralická překládá – k přivedení spravedlnosti věčné
Žijeme ve světě, který je plný nespravedlnosti. Výsledkem Božího díla smíření, je a bude věčná spravedlnost. Tu si ale budou užívat jenom ti, kteří zvítězí krví beránka.

Zjevení 21:1-8 ¹Potom jsem uviděl nové nebe a novou zemi. Neboť první nebe a první země pominuly a moře již nebylo. ²Uviděl jsem svaté město, Nový Jeruzalém, jak sestupuje od Boha z nebe, připravený jako nevěsta okrášlená pro svého muže. ³Uspěl jsem mocný hlas z trůnu: "Hle, Boží stánek s lidmi: bude bydlet s nimi a oni budou jeho lid; Bůh sám bude s nimi a bude jejich Bohem. ⁴**On jim setře každou slzu z očí a smrt už nebude, ani nářek ani křik ani bolest už nikdy nebude; neboť minulé věci pominuly.**" ⁵Ten, který seděl na trůnu, řekl: "Hle, činím všechno nové." Řekl také: "Napiš, že tato slova jsou věrná a pravdivá." ⁶Pak mi řekl: "Stalo se. Já jsem Alfa i Omega, počátek i konec. Já dám žíznícímu zdarma napít z pramene vody života. ⁷Kdo vítězí, dostane toto vše za dědictví. Já mu budu Bohem a on mi bude synem. ⁸Ale bázlivi, nevěrní, ohavní, vrazi, smilníci, čarodějové, modláři i všichni lháři mají svůj díl v jezeře, které hoří ohněm a sírou – to je ta druhá smrt."

5. ke skončení vidění a proroka – kralická překládá – k zapečetění vidění i prorocství
Po celou dobu dějin Izraele posílal Hospodin ke svému vzpurnému lidu proroky, aby je upozornil na jejich hříchy a varoval je před důsledky jejich jednání. Oni je ale ve většině případů odmítali a zabíjeli. Posledním prorokem, posledním Božím poslem, který vyzýval Izrael k pokání, byl diákon Štěpán. Těsně před tím, než byl ukamenován pravděpodobně v roce 34 po Kristu, připomínal Štěpán Izraelské kněžské elitě, jakým způsobem zacházeli s Božími posly.

Skutky apoštolů 7:52-60 ⁵²**Kterého z proroků vaši otcové nepronásledovali? Zabíjeli ty, kdo předpovídali příchod toho Spravedlivého, a vy jste ho teď zradili a zavraždili.** ⁵³Přijali jste Zákon z rukou andělů, ale nezachovali jste ho!" ⁵⁴Když to slyšeli, rozzuřili se tak, že na Štěpána začali skřípět zuby. ⁵⁵On však, plný Ducha svatého, upřel pohled k nebi. Uviděl Boží slávu a Ježíše stojícího po Boží pravici ⁵⁶a zvolal: **"Hle, vidím otevřené nebe a Syna člověka stojícího po Boží pravici!"** ⁵⁷Začali hlasitě křičet, zacpali si uši a svorně se na něj vrhli. ⁵⁸Vyhnali ho ven z města, kde ho kamenovali. Svědkové si tehdy odložili pláště k nohám mladíka jménem Saul. ⁵⁹Zatímco ho kamenovali, Štěpán se modlil: "Pane Ježíši, přijmi mého ducha." ⁶⁰Klesl na kolena a hlasitě zvolal: "Nepočítej jim tento hřích, Pane!" Po těch slovech zesnul.

Ukamenováním posledního Božího svědka a proroka Štěpána, ukázal Izraelský národ, že považuje smluvní vztah s Bohem za zrušený, a že nic nezmění na svém odmítavém postoji ke spasiteli Ježíši Kristu. Žádný jiný prorok už k Židovskému národu poslán nebyl. **V roce 34 po Kristu skončilo totiž 490 let doby milosti pro Izrael jako národ.** To budeme studovat později.

6. k pomazání svatyně svatých – Bible kralická překládá – a ku pomazání Svatého svatých.

V tomto textu se jedná o **pomazání svatyně svatých** a ne o pomazání Svatého svatých, což by byla událost křtu – pomazání Svatým Duchem Pána Ježíše Krista. Jakou svatyni měl ale Gabriel na mysli? Mojžíšův stánek ani Šalamounův chrám to nemohly být, protože ty v dobách Daniela již neexistovaly. Nemohlo se jednat ani o druhý jeruzalémský chrám tzv. Zerubábelův, který byl později obnoven Herodem Velikým, protože ten byl posvěcen v roce 515 před Kristem. O těchto událostech se hovoří v knize Ezdráš.

Ezdráš 6:15-18 ¹⁵Chrám byl dokončen **třetího dne měsíce adaru v šestém roce vlády krále Dareia.** ¹⁶Synové Izraele, kněží, levité i ostatní navrátilci pak Boží chrám šťastně zasvětili. ¹⁷K zasvěcení Božího domu bylo obětováno 100 býků, 200 beranů a 400 jehnat. Jako oběť za hřích celého Izraele bylo obětováno 12 kozlů podle počtu izraelských kmenů. ¹⁸K Boží službě v Jeruzalémě postavili kněze podle jejich tříd a levity podle jejich oddílů, jak je psáno v Knize Mojžíšově.

Musí se tedy jednat o **pomazání nebeské svatyně**, do které vešel Ježíš Kristus po svém nanebevstoupení. Podívejme se, co o této události napsal apoštol Pavel v knize Židům.

List Židům 8:1-6 ¹To hlavní, o čem tu mluvíme, je ovšem to, že máme takového velekněze, který usedl po pravici trůnu Velebnosti v nebesích. ²**On je služebníkem té pravé svatyně – stánku, který nepostavil člověk, ale Hospodin.** ³Každý velekněz je pověřen přinášet dary a oběti. Bylo tedy potřeba, aby i on měl co obětovat. ⁴Zde na zemi by však ani nemohl být knězem, neboť zdejší kněží obětují dary podle Zákona, ⁵čímž slouží obrazu a stínu toho, co je v nebi. Tak to přece bylo sděleno Mojžíšovi, když měl dokončit stánek: "Hleď, abys vše udělal podle vzoru, který jsi viděl na této hoře." ⁶Ježíši však byla svěřena mnohem vznešenější služba, neboť se stal prostředníkem lepší smlouvy, založené na lepších zaslíbeních.

List Židům 9:23-24 ²³Takto bylo potřeba očistit obrazy nebeských věcí; samy nebeské věci však vyžadují lepší oběti. ²⁴**Kristus přece nepřišel do svatyně udělané rukama (jež je pouhým zobrazením té pravé), ale do samotného nebe, aby se za nás postavil před Boží tvář.**

Před tím, než byla **pozemská** svatyně – chrám slavnostně uvedena do své funkce musela být pomazána.

Exodus 29:36 Každý den budeš pro smíření obětovat býčka za hřích. Vykonaš na oltáři obřad smíření, abys jej očistil od hříchu, **a pomažeš jej, aby byl posvěcen.**

Exodus 30:25-30 ²⁵Voňavkářským způsobem pak z toho připravíš olej svatého pomazání jako vonnou mast. To je olej svatého pomazání. ²⁶**Pomažeš jím Stan setkávání i Truhlu svědectví,** ²⁷**stůl s veškerým jeho náčiním, svícen s jeho náčiním, kadidlový oltář,** ²⁸**oltář pro zápalné oběti s veškerým jeho náčiním a také umyvadlo s podstavcem.** ²⁹Tak je posvětiš a budou svatosvaté. Cokoli se jich dotkne, bude svaté. ³⁰Pomažeš také Árona s jeho syny a posvětiš je, aby mi konali kněžskou službu.

Exodus 40:9-11 ⁹Potom vezmeš olej pomazání a pomažeš Příbytek i všechno, co je v něm. Tak jej i s veškerým vybavením posvětiš, a bude svatý. ¹⁰Pomažeš také oltář pro zápalné oběti

a veškeré jeho náčiní. Tak oltář posvětiš, a bude svatosvatý. ¹¹Pomažeš i umyvadlo a jeho podstavec, a tak je posvětiš.

Obětní systém pozemské svatyně byl smrtí Mesiáše Ježíše Krista ukončen. Bůh ale zaslubuje, že dojde k **pomazání svatyně nebeské**, do které může prostřednictvím Ježíše Krista vstoupit každý věřící hříšník.

Židům 10:19-22 ¹⁹Bratři, díky Ježíšově krvi teď máme svobodný přístup do té pravé svatyně ²⁰tou novou a živou cestou, kterou nám otevřel skrze oponu, to jest jeho tělo. ²¹Máme také velikého kněze nad Božím domem, ²²a proto přistupme s opravdovým srdcem, v plné jistotě víry, se srdcem očištěným od špatného svědomí a s tělem omytým čistou vodou.

Smírčí oběť Ježíše Krista vedla k nastolení nového kněžství v nebeské svatyni. Svatyně byla pomazána a uvedena do provozu. Všechny tyto události se měly podle proroctví odehrát během 490 let odkrojených – vymezených pro Izraelský národ.

Daniel 9:25 ²⁵A proto věz a pochop: Od vyjití výpovědi, o navrácení a vybudování Jeruzaléma až k Mesiáši Vévodovi uplyne sedm týdnů a šedesát dva týdnů. Znovu bude vybudováno náměstí i příkop, ale budou to svízelné doby.

Výklad Daniel 9:25

Tento verš je klíčový, protože **určuje začátek časového úseku 70 sedmiletí** neboli 490 let a tím **i začátek 2 300** večerů jiter. Hledáme tedy nějaké nařízení perského krále na jehož základě bylo Židům dovoleno vrátit se ze zajetí, znovu vystavět Jeruzalém, tzn. obnovit Judskou autonomii. Z historie víme, že byly vydány tři výnosy, neboli dekrety.

1. Kýrův dekret vydaný v létě roku 537 před Kristem. Tento dekret dovozoval Židům vrátit se do vlasti, vystavět chrám, ale nepojednával o výstavbě města Jeruzaléma.

Ezdráš 6:3-5 ³Král Kýros v prvním roce své vlády vydal nařízení o **Božím domě v Jeruzalémě**: Nechť je ten dům vystavěn na místě, kam se přinášely oběti, a to na původních základech. Nechť je 30 loktů vysoký, 60 loktů dlouhý a 20 loktů široký. ⁴Po třech vrstvách tesaných kvádrů nechť následuje vrstva dřeva. Náklady budou hrazeny z královské pokladny. ⁵Zlaté a stříbrné náčiní Božího domu, které Nabukadnezar odnesl z jeruzalémského chrámu a zanesl do Babylonu, bude vráceno. Nechť je odneseno na své místo do chrámu v Jeruzalémě, kde je složité v Božím domě.

2. Dekret vydaný Dareiem I. roku 519 před Kristem. Tento dekret potvrzoval dekret vydaný Kýrem.

Ezdráš 6:6-15 ⁶Odpověď zněla: Tatenajovi, hejtmanu zaeufratského kraje, Štar-boznajovi a ostatním úředníkům za Eufratem: Nevměšujte se! ⁷Nerušte práci na Božím domě. Židovský správce a židovští stařešinové nechť budují Boží dům na původním místě. ⁸Tímto nařizují, abyste židovským stařešinům byli při stavbě Božího domu nápomocni: Náklady nechť jsou jim bezodkladně propláceny z královského majetku, totiž z daní zaeufratského kraje, aby se práce nezdržovala. ⁹Cokoli dalšího bude potřeba – ať býčci, berani či jehňata k zápalným obětem Bohu nebes, pšenice, sůl, víno či olej – cokoli si budou jeruzalémští kněží přát, nechť jim je denně bez prodlení dodáváno, ¹⁰aby přinášeli Bohu nebes příjemné oběti a modlili se za

život krále a jeho synů. ¹¹Dále nařizují, aby každému, kdo tento výnos poruší, byl z domu vytržen trám, na němž bude vyzdvižen a zbičován; jeho dům ať se pak stane hnojištěm. ¹²Bůh, jehož jméno přebývá v Jeruzalémě, nechť poníží každého krále i lid, který by vztáhl ruku, aby porušil či poškodil tamější dům Boží. Já, Dareios, vydávám toto nařízení. Budiž provedeno bezodkladně. ¹³Hejtman zaeufratského kraje Tatenaj, Štar-boznaj i ostatní úředníci se tedy bezodkladně zařídili podle dopisu krále Dareia. ¹⁴Židovští stařešinové stavěli a dílo rostlo, jak prorokoval prorok Ageus a Zachariáš, syn Idův. **Na pokyn Boha Izraele a na pokyn perských králů Kýra, Dareia a Artaxerxe nakonec stavbu dokončili.** ¹⁵Chrám byl dokončen třetího dne měsíce adaru v šestém roce vlády krále Dareia.

3. Dekret Artaxerxe I Longimana z roku 457 před Kristem. Tento třetí dekret se týkal zajištění obětního systému, obnovení a vybudování města jako politického a administrativního centra – výstavba města byla záměrem, potvrzoval Judskou autonomii právní a civilní a tedy i výstavbu Jeruzaléma, zajišťoval občanskou samosprávu – postavení Judska a Jeruzaléma. Národ může budovat celou administrativu a vládu v Jeruzalémě. Dekret explicitně nehovoří o výstavbě města Jeruzaléma, implicitně ano.

Ezdráš 7:6-14 ⁶Tento Ezdráš přišel z Babylonu. Byl to učenec znalý Zákona Mojžíšova, vydaného od Hospodina, Boha Izraele. Král mu dal, o cokoli požádal, neboť Hospodin, jeho Bůh, nad ním držel svou ruku. ⁷**Sedmého roku krále Artaxerxe s ním do Jeruzaléma odešli také další synové Izraele, kněží, levité, zpěváci, strážníci a chrámoví sluhové.** ⁸**Do Jeruzaléma dorazil v pátém měsíci králova sedmého roku.** ⁹Z Babylonu vyšel prvního dne prvního měsíce a do Jeruzaléma dorazil prvního dne pátého měsíce, neboť jeho Bůh nad ním držel svou laskavou ruku. ¹⁰Ezdráš zasvětil svůj život tomu, aby zkoumal a plnil Hospodinův Zákon a aby učil jeho ustanovení a řády v Izraeli. ¹¹Toto je znění dopisu, jímž král Artaxerxes vybavil učeného kněze Ezdráše, znalce Hospodinových přikázání a jeho ustanovení pro Izrael: ¹²**Artaxerxes, král králů, knězi Ezdrášovi, znalci zákona Boha nebes, dokonaly pokoj.** ¹³**Tímto nařizují, že každý, kdo v mé říši patří k izraelskému lidu – včetně kněží a levitů – a touží odejít do Jeruzaléma, smí odejít s tebou.** ¹⁴**Jsi pověřen králem a jeho sedmi rádci, abys dohlédl na Judsko a Jeruzalém podle zákona svého Boha, jenž ti byl svěřen.**

Dekret krále Artaxerxe sedmého roku jeho vlády, což je přelom roku 458/457 před Kristem je tedy tím hledaným výnosem, který se týkal judské autonomie i výstavby Jeruzaléma. Protože knihy Ezdráš a Nehemjáš počítají rok podle židovského kalendáře od podzimu do podzimu a protože Ezdráš podle knihy Ezdráš 7:8-9 putoval z Babylonu do Jeruzaléma od 1. nisanu (březen / duben 457 př. Kr.) do 1. abu (červenec / srpen 457 př. Kr.), tedy čtyři měsíce, znamená to, že k vydání Artaxerxova výnosu muselo dojít v roce 457 př. Kr. což definuje začátek 2 300 večer rán = dnů = roků a stejný začátek má i období 70 sedmiletí, tedy 490 roků.

Od vydání výnosu o navrácení a vybudování Jeruzaléma až do Mesiáše Vévody, což je Ježíš Kristus, uplyne 7 týdnů a 62 týdnů. Tedy dohromady 69 týdnů a ne jen 7 týdnů, jak tvrdí historicko-kritická výkladová metoda, jinými slovy preteristé, což je jezuitský výklad prorocství, který jako protestanté nemůžeme akceptovat, protože je nesprávný. Tento jezuitský výklad spojuje prvních 7 týdnů s pomazaným vévodou tedy Kristem a údobí 62 týdnů s výstavbu Jeruzaléma. V této přednášce není prostor tuto teorii dále vysvětlovat.

Od výnosu o znovu vybudování Jeruzaléma až do veřejného vystoupení Krista mělo tedy uplynout 69 týdnů, to je 483 let. Když počítáme od roku 457 př. Kr. dostaneme se do roku 27 po Kr. V evangeliu Lukáše 3:1.21 se dočteme, že Ježíš byl pokřtěn v patnáctém roce vlády císaře Tiberia což je podzim roku 27 po Kristu.

Lukáš 3:21-22 ²¹Zatímco se křtil všechen lid, byl pokřtěn i Ježíš. Když se modlil, otevřelo se nebe ²²a Duch svatý na něj sestoupil v tělesné podobě jako holubice. Z nebe tehdy zazněl hlas: "Ty jsi můj milovaný Syn, v tobě jsem našel zalíbení."

Již prorok Izajáš předpověděl příchod Mesiáše, tedy pomazaného Duchem Svatým.

Izajáš 61:1 Duch Panovníka Hospodina na mně spočívá, abych nesl dobré zprávy ubohým. Poslal mě ovázat srdce ztrápených, vyhlásit svobodu zajatým a propuštění spoutaným.

Pán Ježíš aplikoval tento text sám na sebe. Lukáš 4:16-21 ¹⁶Když přišel do Nazaretu, kde byl vychován, přišel podle svého zvyku v sobotní den do synagogy a vstal, aby četl. ¹⁷Podali mu knihu proroka Izaiáše, a když ji otevřel, našel místo, kde bylo napsáno: ¹⁸"Duch Hospodinův je nade mnou, neboť mě pomazal nést evangelium chudým. Poslal mě vyhlásit propuštění zajatým a prohlédnutí slepým, propustit soužené na svobodu ¹⁹a vyhlásit léto Hospodinovy milosti." ²⁰Potom knihu zavřel, vrátil ji sluhovi a posadil se. Oči všech v synagoze byly upřeny na něj. ²¹Začal jim vysvětlovat: "Dnes se toto Písmo naplnilo, když **jste je slyšeli.**"

Proroctví o Mesiáši, které bylo dáno Danielovi se naplnilo s naprostou přesností.

25. verš končí slovy: **Znovu bude vybudováno náměstí i příkop, ale budou to svízelné doby.** O výstavbě Jeruzaléma vyprávějí knihy Ezdráš a Nehemjáš. Nepřátelé Božího lidu se snažili překazit židům jejich snahy za každou cenu.

Daniel 9:26 **A po šedesáti dvou týdnech zabit bude Mesiáš a nebude nikdo pro něj. A město i svatyni uvrhne do zkázy lid Vévody, který přijde. Jeho konec bude v povodni a až do konce bude válka. Je rozhodnuto o zpusťování.**

Výklad Daniel 9:26

26. verš konstatuje, že po uplynutí 62 týdnů bude Mesiáš, Ježíš Kristus zabit. Z předchozího verše ale víme, že to dohromady bude po 69 týdnech tedy (7 plus 62) takže někdy v 70. týdnu. Mesiáš zemře opuštěn násilnou smrtí, nikdo mu nepomůže a nikdo se Ho nezastane. Líčení událostí v evangeliích potvrzují, že Kristus zemřel sám odmítnut a opuštěn nejenom svým lidem ale i učedníky. Na kříži prožil totální samotu, protože necítil ani Otcovou přítomnost. Protože se Kristus ztotožnil s hříšníkem, zemřel za něj a na jeho místě, prožil na sobě Boží soud nad hříchem. Vypil hořký kalich až do dna, abychom byli jeho smrtí zachráněni. Navzdory své opuštěnosti zemřel jako vítěz, protože svou smířící objetí otevřel novou dimenzi své služby v nebeské svatyni.

Pojďme uvažovat nad větou: **To město i svatyni uvrhne do zkázy lid vůdce, který přichází.**

Město o kterém je zde řeč je pochopitelně Jeruzalém. Otázkou je, kdo je lid vůdce, který přichází. Mnozí vykladači se domnívají, že tímto vůdcem je Titus a tím lidem je jeho vojsko, tedy Římané, kteří roce 70 po Kristu dobyli Jeruzalém a zničili svatyni. Ze souvislostí deváté

kapitoly je ale zřejmé, že to byl židovský národ, který odmítnutím Mesiáše potvrdil svoji vzpouru proti Bohu a tím zapříčinil zničení Jeruzaléma a jeho svatyně. Tím vůdcem o kterém je řeč je tedy Ježíš Kristus a lid vůdce je židovský národ. Římské vojsko tedy nebylo hlavní příčinou zničení města a svatyně. Bylo jen nástrojem, jehož prostřednictvím se dostavil následek vzpoury Židů proti Bohu, jeho poslům prorokům a jeho Synu Ježíši Kristu. Izraelský národ je v Bibli odhalen jako skutečná příčina pádu a zničení Jeruzaléma a chrámu. Ježíš na adresu elity Izraelského národa říká:

Matouš 23:29-38 ²⁹Běda vám, znalci Písma a farizeové! Pokrytci, stavíte hroby prorokům, zdobíte náhrobky spravedlivých ³⁰a říkáte: ‚Kdybychom žili za dnů našich otců, neprolévali bychom s nimi krev proroků.‘ ³¹Tím sami sebe usvědčujete jako syny těch, kdo vraždili proroky. ³²Dovršte tedy dílo svých otců! ³³Hadi! Plemeno zmijí! Jak byste mohli uniknout pekelnému trestu? ³⁴Pohled'te, proto k vám posílám proroky, mudrce a učitele Písma. Vy některé zabijete a ukřížujete, jiné budete bičovat ve svých shromážděních a pronásledovat je od města k městu. ³⁵Tak na vás padne veškerá spravedlivá krev prolitá na zemi – od krve spravedlivého Ábela až po krev Zachariáše, syna Berechiášova, kterého jste zavraždili mezi svatyní a oltářem. ³⁶Amen, říkám vám, že to všechno padne na toto pokolení! ³⁷Jeruzaléme, Jeruzaléme, který zabíjíš proroky a kamenuješ ty, kdo jsou k tobě posíláni! Kolikrát jsem chtěl shromáždit tvé děti, jako slepice shromažďuje svá kuřata pod křídla, ale nechtěli jste. ³⁸Hle, váš dům vám teď zůstane pustý.

Uvažujme nad větou: Jeho konec přijde jako povodeň; i když boj potrvá až do konce. Povodeň nebo záplava je v Bibli obrazem ničícího vojska a představuje soud.

Izajáš 8:7-8 ⁷Hle, Pán na ně proto přivede prudké a mohutné vody Eufratu, totiž asyrského krále se vši jeho slávou. Všude vystoupí ze svého koryta, všude se vylije z břehů. ⁸I Judu zaplaví, rozlije se a rozvodní, takže dosáhne až po bradu. Roztáhne křídla a naplní tvou zemi od obzoru k obzoru."

Žalm 32:6 At' k tobě modlí se každý věrný, dokud je čas tě naleznout; potom k nim nedosáhnou ani přívaly mocných vod.

Jako povodeň zaplavilo římské vojsko Jeruzalém. Dobyli město, zničili je a vypálili svatyni.

Výrok boj potrvá až do konce, se nevztahuje pouze na zkázu Jeruzaléma a svatyně, ale zahrnuje konec všeho. Války a pustošení budou trvat až do druhého příchodu Ježíše Krista.

Konec 26. verše zní: **je rozhodnuto o zpustošení.** Jedná se tedy o definitivní ortel. Vědomé odmítnutí Mesiáše má za následek konečné zničení města a chrámu. Ježíš často spojoval svoji smrt se zkázou Jeruzaléma jako příčinu s následkem.

Lukáš 21:20-24 ²⁰"Až uvidíte Jeruzalém obležený vojskem, vězte, že přišla jeho zkáza. ²¹Tehdy at' ti, kdo jsou v Judsku, utíkají do hor. Kdo jsou ve městě, at' z něj odejdou, a kdo jsou na venkově, at' nechodí do města. ²²Nastanou totiž dny pomsty, kdy se naplní vše, co je psáno. ²³Běda bude v těch dnech těhotným a kojícím, protože na zemi přijde veliké strádání a hněv proti tomuto lidu. ²⁴Budou padat ostřím meče a budou odvedeni do zajetí mezi všechny národy. Po Jeruzalému budou šlapat pohané, dokud se časy pohanů nenaplní."

Katastrofa roku 70 po Kristu, kterou prožil izraelský lid, je znamením pro všechny časy, že je vždy tragédií, když národ nebo jedinec zradí Mesiáše. Židé přestali být Božím vyvoleným lidem a Bůh zakládá nové hnutí, tedy křesťanskou církev.

Daniel 9:27 A upevní smlouvu s mnohými v posledním týdnu a v polovině týdne zapříčiní zastavení oběti i obětního daru.

Výklad Daniel 9:27

Mesiáš, Ježíš Kristus potvrdí, nebo upevní, smlouvu s mnohými, tedy s izraelským lidem. Jedná se o smlouvu milosti, která byla uzavřena na Sinaji a kterou Kristus rozvedl v kázání nahoře Blahoslavenství. Dalším upevněním smlouvy bylo uzavření nové smlouvy při ustanovení večere Páně, kterou Kristus slavil se svými učedníky, to je s ostatky Izraele neboli s novým Izraelem.

Matouš 26:27-28 ²⁷Potom vzal kalich, vzdal díky a podal jim ho se slovy: "Pijte z něj všichni; ²⁸toto je má krev nové smlouvy, která se prolévá za mnohé na odpuštění hříchů.

V polovině 70. týdne měl být podle proroctví Mesiáš zabit. To se stalo na jaře roku 31 po Kristu. Kristová smířící oběť na Golgotě zapříčiní, že oběť a obětní dar, to znamená celý obětní systém pozbude svou platnost. Ježíš tedy nezastaví obětování ve svatyni, ale způsobí, že obětní systém ztratí svůj smysl. Něco takového Antiochos IV. Epifanés nikdy neučinil. Židé sice ve svatyni ještě obětovali až do roku 70 po Kristu, ale tyto oběti už neměly význam. Chránová opona se totiž ve chvíli Kristovy smrti roztrhla na důkaz toho, že Mesiášovou smrtí přestal obětní systém plnit svou funkci a pozbyl svou platnost.

Lukáš 23:44-46 ⁴⁴Okolo poledne se po celé zemi setmělo až do tří hodin odpoledne. ⁴⁵Slunce se zatmělo a chránová opona se roztrhla vpůli. ⁴⁶Ježíš hlasitě zvolal: "Otče, do tvých rukou svěřuji svého ducha!" Po těch slovech vydechl naposled.

Předobraz se naplnil. **List Židům 7:26-27** ²⁶Přesně takového velekněze jsme potřebovali! Je svatý, nevinný, neposkvrněný, oddělený od hříšníků a vyvýšený nad sama nebesa. ²⁷Nemusí jako tamti velekněží denně obětovat nejprve za své vlastní hříchy a potom za hříchy lidu, neboť to udělal jednou provždy, když obětoval sám sebe.

Uvažujme nad větou: **A na křídle ohavností přijde pustošitel, dokud se nevyleje na pustošitele stanovená zkáza.**

Ekumenický překlad této věty je: Hle, pustošitel na křídlech ohybné modly, než se naplní čas a na pustošitele bude vylito rozhodnutí.

Smysl těchto vět je tento: pustošitel, to je římské vojsko pod vedením Tita, přijde zničit Jeruzalém a jeho chrám na křídle ohavností, to je pod záštitou nebo ochranou svých bohů, bůžků, model a korouhví se znakem orla. Modla je totiž ve starém zákoně označována jako ohavnost.

Ježíš měl na mysli tento verš, když řekl: **Matouš 24:15-16** ¹⁵Až uvidíte na svatém místě stát „otřesnou ohavnost“, o níž mluvil prorok Daniel (kdo čte, rozuměj), ¹⁶tehdy ať ti, kdo jsou v Judsku, utečou do hor.

Pro Krista znamenal pustošitel a otřesná ohavnost totéž: Antikristem v roce 70 po Kristu byl pohanský Řím, který zničil jeruzalémský chrám. V posledním boji o záchranu Jeruzaléma a svatyně se chrám stal vojenskou tvrzí, která vzdorovala Římanům. Tím bylo toto místo znesvěceno, stalo se ohavností, protože účelem svatyně bylo sloužit Bohu a oslavovat jej. Proroctví dále říká že ani pustošitel, to znamená Římané, kteří zničili Jeruzalém a jeho chrám, neunikne trestu a zkáze. Ti kteří zkázu způsobily také nakonec zahynou.

Verše 24 až 27 v 9. kapitole knihy Daniel stručně shrnují výsledky Kristovy služby – jeho života, smrti a vzkříšení. Ukazují, co Bůh slíbil člověku a hovoří o tom, že požehnání závisí na kladném vztahu k Mesiáši. Tyto verše popisují, jaké zlořečenství plyne z negativního postoje ke Kristu. Představují Mesiáše, který přináší spasení všem, kteří v něj věří, ale také odsouzení pro ty, kdo jej odmítají. V tomto smyslu jsou tyto verše vyvrcholením celé knihy Daniel.